

УДК 37.016
ББК 74.263
ШЗ1

Шевченко К. М.

ШЗ1 Математика. 2 клас. I семестр (за підручником М. В. Богдановича, Г. П. Лишенка) / К. М. Шевченко, Т. Г. Кролевець, Г. В. Щербак. — Х. : Вид. група «Основа», 2017. — 224, [1] с. — (Серія «Початкова школа. Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3013-9.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки компетентісно орієнтованих уроків математики у 2-му класі (I семестр), складені відповідно до вимог оновленої навчальної програми (у редакції 2016 р.), Орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів 1–4-х класів (Наказ МОН від 19.08.2016 № 1009) за підручником М. В. Богдановича, Г. П. Лишенка (К. : Видавництво «Генеза», 2012).

Зміст конспектів уроків дібраний з метою формування предметної, а саме математичної компетентності (цілісне сприйняття світу, розуміння ролі математики у пізнанні дійсності; розпізнавання проблем, які розв'язуються із застосуванням математичних методів; здатність розв'язувати сюжетні задачі, логічно міркувати, виконувати дії за алгоритмом, обґрунтовувати свої дії; уміння користуватися математичною термінологією, знаковою і графічною інформацією; уміння орієнтуватися на площині та у просторі; здатність застосовувати обчислювальні навички й досвід вимірювання величин у практичних ситуаціях), та ключових компетентностей (уміння вчитися, здатність логічно міркувати, уміння критично мислити, готовність розв'язувати проблеми із застосуванням досвіду математичної діяльності для вирішення повсякденних задач, уміння працювати в команді, вироблення в учнів передумов самостійного пошуку й аналізу інформації, фінансової грамотності та підприємницьких навичок).

Задля зручності використання всі розробки розміщені на окремих аркушах. Поля для записів дозволять творчому вчителю, користуючись запропонованим у посібнику матеріалом, скласти власні плани-конспекти уроків курсу.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016
ББК 74.263

© Шевченко К. М., Кролевець Т. Г.,
Щербак Г. В., 2016
© Корягін В. О., макет обкладинки, 2017
© ТОВ «Видавнича група «Основа»», 2017

ISBN 978-617-00-3013-9

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	6
Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1-й клас	9
<i>Урок 1.</i> Утворення чисел у межах 100. Позиційний принцип запису числа. Складання і розв’язування задач за малюнками	9
<i>Урок 2.</i> Послідовність чисел першої сотні. Спосіб додавання і віднімання частинами. Прості задачі на знаходження суми та різниці двох чисел. Порівняння чисел	13
<i>Урок 3.</i> Прості задачі на різницеве порівняння. Обчислення значень виразів	16
<i>Урок 4.</i> Одноцифрові та двоцифрові числа. Переставний закон додавання	19
<i>Урок 5.</i> Грошові одиниці: гривня, копійка. Співвідношення між грошовими одиницями. Взаємозв’язок дій додавання і віднімання	23
<i>Урок 6.</i> Многокутники: трикутник, чотирикутник. Складання і розв’язування задач за малюнками та запитаннями. Обчислення значень виразів	28
<i>Урок 7.</i> Спосіб порозрядного додавання і віднімання. Порівняння чисел. Самостійна робота	31
<i>Урок 8.</i> Одиниці вимірювання місткості. Задачі на різницеве порівняння та збільшення або зменшення числа на кілька одиниць. Одиниці вимірювання часу. Доба, місяць, рік	34
Таблиці додавання і віднімання	38
<i>Урок 10.</i> Аналіз контрольної роботи. Таблиці додавання і віднімання числа 2 із переходом через десяток	38
<i>Урок 11.</i> Таблиці додавання і віднімання числа 3 з переходом через десяток. Прості задачі на різницеве порівняння та на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	42
<i>Урок 12.</i> Таблиці додавання і віднімання числа 4 з переходом через десяток. Ламана. Довжина ламаної. Прості задачі	46
<i>Урок 13.</i> Позначення геометричних фігур буквами латинського алфавіту. Обчислення значень виразів. Прості задачі	51
<i>Урок 14.</i> Таблиці додавання і віднімання числа 5 із переходом через десяток. Обчислення значень виразів зі змінною на одну дію. Підготовча робота до розв’язування складеної задачі	56
<i>Урок 15.</i> Числові рівності. Многокутники. Прості задачі. Самостійна робота	59
<i>Урок 16.</i> Таблиці додавання і віднімання числа 6 із переходом через десяток. Обчислення значень виразів зі змінною на одну дію. Відрізки. Творча робота над задачею	62
<i>Урок 17.</i> Таблиці додавання і віднімання числа 7 із переходом через десяток. Складання задач за схемами і опорними словами	65
<i>Урок 18.</i> Назви геометричних фігур. Обчислення значень числових виразів	70
<i>Урок 19.</i> Числові рівності. Розв’язування простих задач	74
<i>Урок 20.</i> Таблиці додавання і віднімання числа 8 із переходом через десяток. Довжина ламаної. Складання і розв’язування задач за малюнками	79

<i>Урок 21.</i> Ознайомлення із задачами на дві дії (додавання і віднімання). Розв'язування задач за планом. Знаходження значень виразів.	82
<i>Урок 22.</i> Таблиці додавання і віднімання числа 9 із переходом через десяток. Периметр многокутника. Числові рівності.	85
<i>Урок 23.</i> Задачі на дві дії. Розв'язування задач різними способами. Обчислення значень числових виразів	88
<i>Урок 24.</i> Узагальнена таблиця додавання і віднімання одноцифрових чисел із переходом через десяток. Задачі на дві дії	91
<i>Урок 25.</i> Задачі на дві дії. Розв'язування задач різними способами. Периметр трикутника. Самостійна робота	94
<i>Урок 26.</i> Числові вирази, що містять дужки. Порядок виконання дій у виразах з дужками. Розв'язування задач різними способами.	97
<i>Урок 27.</i> Читання та запис виразів, що містять дії одного ступеня або різних ступенів без дужок і з дужками, обчислення їх значень. Задачі на дві дії. Розв'язування задач за планом	101
<i>Урок 28.</i> Кути многокутника. Прямий кут. Побудова прямого кута на аркуші в клітинку. Самостійна робота	104
<i>Урок 29.</i> Прямокутник та його елементи. Порівняння іменованих чисел. Обчислення виразів зі змінною на одну дію.	107
<i>Урок 30.</i> Прямокутник. Квадрат. Побудова прямокутника, квадрата. Знаходження периметра квадрата та прямокутника. Задачі на дві дії	110
Усне додавання і віднімання двоцифрових чисел у межах 100 з переходом через розряд	113
<i>Урок 32.</i> Аналіз контрольної роботи. Додавання двоцифрових чисел з переходом через десяток. Обчислення значень виразів зі змінною на одну дію	113
<i>Урок 33.</i> Додавання одноцифрового числа до двоцифрового виду $38 + 4$. Творча робота над задачею. Розв'язування задач різними способами.	117
<i>Урок 34.</i> Додавання одноцифрового числа до двоцифрового виду $76 + 4$. Числові рівності	121
<i>Урок 35.</i> Додавання двоцифрових чисел виду $38 + 52$. Обчислення значень числових виразів	125
<i>Урок 36.</i> Сполучний закон додавання. Додавання суми до числа. Розв'язування задач різними способами. Периметр прямокутника	128
<i>Урок 37.</i> Віднімання числа від суми. Розв'язування задач різними способами	132
<i>Урок 38.</i> Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового виду $40 - 8$	136
<i>Урок 39.</i> Числові нерівності. Розв'язування задач різними способами.	140
<i>Урок 40.</i> Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового виду $53 - 8$. Задачі на конструювання геометричних фігур	144
<i>Урок 41.</i> Віднімання двоцифрових чисел виду $84 - 29$. Задачі на дві дії	147
<i>Урок 42.</i> Обчислення значень числових виразів та виразів зі змінною	150
<i>Урок 43.</i> Віднімання двоцифрових чисел виду $50 - 34$. Задачі на дві дії	154
<i>Урок 44.</i> Складання і розв'язування задач за малюнком та таблицею	157
<i>Урок 45.</i> Самостійна робота	160
<i>Урок 46.</i> Віднімання суми від числа. Розв'язування задач різними способами. Задачі на конструювання геометричних фігур	163

Табличне множення та ділення. Арифметичні дії множення і ділення. Таблиці множення і ділення. Математичні вирази	167
<i>Урок 48.</i> Аналіз контрольної роботи. Сутність дії множення. Знак множення	167
<i>Урок 49.</i> Назви компонентів та результатів дії множення	172
<i>Урок 50.</i> Таблиця множення числа 2. Порівняння математичних виразів.	176
<i>Урок 51.</i> Таблиця множення числа 2. Задачі на розкриття змісту дії множення	180
<i>Урок 52.</i> Таблиця множення числа 2. Читання та запис виразів, що містять дії різних ступенів без дужок і з дужками; обчислення їх значень. Задачі на розкриття змісту дії множення	183
<i>Урок 53.</i> Таблиця множення числа 2. Порівняння математичних виразів. Задачі на дві дії різних ступенів. Самостійна робота	186
<i>Урок 54.</i> Таблиця множення числа 2. Задачі на дві дії різних ступенів	190
<i>Урок 55.</i> Сутність дії ділення. Знак ділення	194
<i>Урок 56.</i> Взаємозв'язок між множенням і діленням. Знаходження значень виразів	197
<i>Урок 57.</i> Таблиця ділення на 2. Задачі на розкриття змісту дії ділення	200
<i>Урок 58.</i> Задачі на розкриття змісту дії ділення.	204
<i>Урок 59.</i> Назви компонентів та результатів дій ділення	207
<i>Урок 60.</i> Таблиця ділення на 2. Задачі на розкриття змісту дії ділення. Порівняння математичних виразів	210
<i>Урок 62.</i> Аналіз контрольної роботи. Таблиця ділення на 2. Розв'язування задач за планом. Обчислення значень числових виразів	214
<i>Урок 63.</i> Таблиця множення числа 3. Задачі на дві дії різних ступенів	217
<i>Урок 64.</i> Таблиця множення числа 3. Порівняння математичних виразів.	220
Література та Інтернет-ресурси	224

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ

I семестр

№ з/п	Тема уроку	Дата
Узагальнення і систематизація навчального матеріалу за 1-й клас		
1	Утворення чисел у межах 100. Позиційний принцип запису числа. Складання і розв'язування задач за малюнками	
2	Послідовність чисел першої сотні. Спосіб додавання і віднімання частинами. Прості задачі на знаходження суми та різниці двох чисел. Порівняння чисел	
3	Прості задачі на різницеve порівняння. Обчислення значень виразів	
4	Одноцифрові та двоцифрові числа. Переставний закон додавання	
5	Грошові одиниці: гривня, копійка. Співвідношення між грошовими одиницями. Взаємозв'язок дій додавання і віднімання	
6	Многокутники: трикутник, чотирикутник. Складання і розв'язування задач за малюнками та запитаннями. Обчислення значень виразів	
7	Спосіб порозрядного додавання і віднімання. Порівняння чисел. Самостійна робота	
8	Одиниці вимірювання місткості. Задачі на різницеve порівняння та збільшення або зменшення числа на кілька одиниць. Одиниці вимірювання часу. Доба, місяць, рік	
9	Контрольна робота № 1. Тематичне оцінювання	
Таблиці додавання і віднімання		
10	Аналіз контрольної роботи. Таблиці додавання і віднімання числа 2 із переходом через десяток	
11	Таблиці додавання і віднімання числа 3 із переходом через десяток. Прості задачі на різницеve порівняння та на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	
12	Таблиці додавання і віднімання числа 4 з переходом через десяток. Ламана. Довжина ламаної. Прості задачі	
13	Позначення геометричних фігур буквами латинського алфавіту. Обчислення значень виразів. Прості задачі	
14	Таблиці додавання і віднімання числа 5 із переходом через десяток. Ламана. Обчислення значень виразів зі змінною на одну дію. Підготовча робота до розв'язування складеної задачі	
15	Числові рівності. Многокутники. Прості задачі. Самостійна робота	
16	Таблиці додавання і віднімання числа 6 із переходом через десяток. Обчислення значень виразів зі змінною на одну дію. Відрізки. Творча робота над задачею	
17	Таблиці додавання і віднімання числа 7 із переходом через десяток. Складання задач за схемами і опорними словами	
18	Назви геометричних фігур. Обчислення значень числових виразів	
19	Числові рівності. Розв'язування простих задач	
20	Таблиці додавання і віднімання числа 8 із переходом через десяток. Довжина ламаної. Складання і розв'язування задач за малюнками	
21	Ознайомлення із задачами на дві дії (додавання і віднімання). Розв'язування задач за планом. Знаходження значень виразів	

№ з/п	Тема уроку	Дата
22	Таблиці додавання і віднімання числа 9 із переходом через десяток. Периметр багатокутника. Числові рівності	
23	Задачі на дві дії. Розв'язування задач різними способами. Обчислення значень числових виразів	
24	Узагальнена таблиця додавання і віднімання одноцифрових чисел із переходом через десяток. Задачі на дві дії	
25	Задачі на дві дії. Розв'язування задач різними способами. Периметр трикутника. Самостійна робота	
26	Числові вирази, що містять дужки. Порядок виконання дій у виразах з дужками. Розв'язування задач різними способами	
27	Читання та запис виразів, що містять дії одного ступеня або різних ступенів без дужок і з дужками, обчислення їх значень. Задачі на дві дії. Розв'язування задач за планом	
28	Кути багатокутника. Прямий кут. Побудова прямого кута на аркуші в клітинку. Самостійна робота	
29	Прямокутник та його елементи. Порівняння іменованих чисел. Обчислення виразів зі змінною на одну дію	
30	Прямокутник. Квадрат. Побудова прямокутника, квадрата. Знаходження периметра квадрата та прямокутника. Задачі на дві дії	
31	Контрольна робота № 2. Тематичне оцінювання	
Усне додавання і віднімання двоцифрових чисел у межах 100 з переходом через розряд		
32	Аналіз контрольної роботи. Додавання двоцифрових чисел з переходом через десяток. Обчислення значень виразів зі змінною на одну дію	
33	Додавання одноцифрового числа до двоцифрового виду $38 + 4$. Творча робота над задачею. Розв'язування задач різними способами	
34	Додавання одноцифрового числа до двоцифрового виду $76 + 4$. Числові рівності	
35	Додавання двоцифрових чисел виду $38 + 52$. Обчислення значень числових виразів	
36	Сполучний закон додавання. Додавання суми до числа. Розв'язування задач різними способами. Периметр прямокутника	
37	Віднімання числа від суми. Розв'язування задач різними способами	
38	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового виду $40 - 8$	
39	Числові нерівності. Розв'язування задач різними способами	
40	Віднімання одноцифрового числа від двоцифрового виду $53 - 8$. Задачі на конструювання геометричних фігур	
41	Віднімання двоцифрових чисел виду $84 - 29$. Задачі на дві дії	
42	Обчислення значень числових виразів та виразів зі змінною	
43	Віднімання двоцифрових чисел виду $50 - 34$. Задачі на дві дії	
44	Складання і розв'язування задач за малюнком та таблицею	
45	Самостійна робота	
46	Віднімання суми від числа. Розв'язування задач різними способами. Задачі на конструювання геометричних фігур	
47	Контрольна робота № 3. Тематичне оцінювання	

№ з/п	Тема уроку	Дата
Табличне множення та ділення. Арифметичні дії множення і ділення Таблиці множення і ділення. Математичні вирази		
48	Аналіз контрольної роботи. Сутність дії множення. Знак множення	
49	Назви компонентів та результатів дії множення	
50	Таблиця множення числа 2. Порівняння математичних виразів	
51	Таблиця множення числа 2. Задачі на розкриття змісту дії множення	
52	Таблиця множення числа 2. Читання та запис виразів, що містять дії різних ступенів без дужок і з дужками; обчислення їх значень. Задачі на розкриття змісту дії множення	
53	Таблиця множення числа 2. Порівняння математичних виразів. Задачі на дві дії різних ступенів. Самостійна робота	
54	Таблиця множення числа 2. Задачі на дві дії різних ступенів	
55	Сутність дії ділення. Знак ділення	
56	Взаємозв'язок між множенням і діленням. Знаходження значень виразів	
57	Таблиця ділення на 2. Задачі на розкриття змісту дії ділення	
58	Задачі на розкриття змісту дії ділення	
59	Назви компонентів та результатів дії ділення	
60	Таблиця ділення на 2. Задачі на розкриття змісту дії ділення. Порівняння математичних виразів	
61	Контрольна робота № 4. Тематичне оцінювання	
62	Аналіз контрольної роботи. Таблиця ділення на 2. Розв'язування задач за планом. Обчислення значень числових виразів	
63	Таблиця множення числа 3. Задачі на дві дії різних ступенів	
64	Таблиця множення числа 3. Порівняння математичних виразів	

Примітка. У чинній навчальній програмі не зазначено чітку послідовність розділів курсу та кількість годин для їх вивчення (подане планування є *орієнтовним* та може бути скориговане вчителем, зважаючи на конкретну навчальну ситуацію в класі та педагогічну доцільність).

Матеріали для проведення уроків контролю навчальних досягнень розміщено в окремих посібниках Видавничої групи «Основа».

УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ЗА 1-Й КЛАС

Дата _____

Клас _____

УРОК 1. УТВОРЕННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100. ПОЗИЦІЙНИЙ ПРИНЦИП ЗАПИСУ ЧИСЛА. СКЛАДАННЯ І РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ЗА МАЛЮНКАМИ

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** актуалізувати знання учнів з теми «Нумерація чисел у межах 100», розуміння школярами понять «позиційний принцип запису числа», «розрядний склад числа»; навчати правильного запису чисел у межах 100; повторити структурні елементи задачі; вдосконалювати вміння складати та розв'язувати задачі та вирази, розрізняти геометричні фігури; розвивати критичне мислення, вміння виділяти головне;
- **формування ключових компетентностей:**
  - уміння вчитися:** розвивати вміння організовувати своє робоче місце, планувати власні дії, оцінювати свою роботу та діяльність однокласників; розвивати пізнавальний інтерес;
  - комунікативної:** розвивати математичне мовлення, вміння доводити власну думку, правильно формулювати висловлювання з використанням математичних термінів;
  - соціальної:** розвивати вміння продуктивно працювати в парах, групах, виявляти ініціативу, докладати власних зусиль для досягнення спільного результату;
  - громадянської:** розширити знання учнів про птахів рідного краю (чайок) та козацькі човни-чайки; виховувати бережливе ставлення до природи, повагу до історії Української держави.

Тип уроку: комбінований.

Основні терміни і поняття: позиційний принцип запису числа; розрядний склад числа.

Міжпредметні зв'язки: природознавство, українська мова.

Обладнання: геометричні фігури; малюнки із зображеннями козацького човна-чайки, водоплавних птахів, зокрема чайок.

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

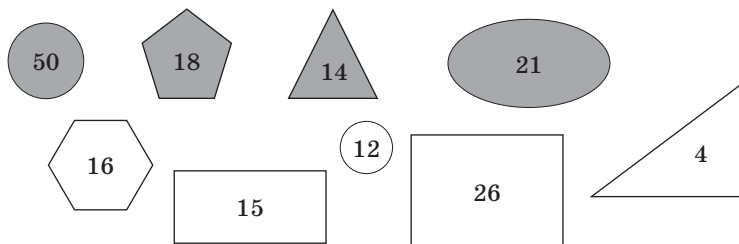
1. Організація класу

Всі почули ми дзвінок —
Він покликав на урок.
Зараз сядуть лиш дівчата,
А за ними — і хлоп'ята.

2. Актуалізація опорних знань

1) **Усні обчислення на основі геометричного матеріалу (фронтальна робота).**

— Що ви бачите на дошці? (*Геометричні фігури*)

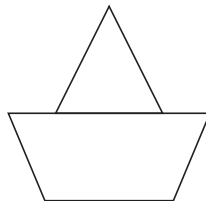

— Назвіть їх.
— Сьогодні ми вирушаємо у подорож. Щоб дізнатися, яким видом транспорту будете подорожувати, спробуйте відгадати загадку.

• Не санки, не віз, а йде без коліс. (Човен)

— А ви знаєте, звідки прийшло це слово? (Воно утворилося від давньо-слов'янського «колоти, рубати, довбати». Наші предки — древні слов'яни — плавали по річках на легких човнах, видобаних з деревини.)

— Збудуймо човен з цих геометричних фігур. Які фігури використали? (Чотирикутник, трикутник для паруса.) Чому вони так називаються?

— Які фігури нам не знадобилися? (П'ятикутник, шестикутник, коло, овал, прямокутник, трикутник.)

- Знайдіть суму чисел в чотирикутниках. (41)
- Знайдіть різницю чисел у трикутниках. (10)
- На скільки менше число в шестикутнику, ніж у п'ятикутнику? (2)
- Обчисліть різницю чисел у чотирикутниках. (11)
- Обчисліть суму чисел у колах. (62)
- Яких фігур більше: зафарбованих чи білих? На скільки? (Більше білих, на 1 фігуру.)
- Скільки геометричних фігур ми використали для побудови човна? (2)

2) Каліграфічна хвилинка.

— Цифра 2 сьогодні — героїня каліграфічної хвилинки. (Учні пишуть рядок цифри 2.)

— Охарактеризуйте це число. (Одноцифрове, сусіди — 1 і 3, склад числа — 1 і 1.)

— Запишіть усі числа, які ви бачите на геометричних фігурах. (15; 50; 12; 14; 26; 18; 4; 16; 21)

— Запишіть ці числа у порядку зростання. (4; 12; 14; 15; 16; 18; 21; 26; 50)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повідомлення теми та мети уроку (з використанням прийому «Мозковий штурм»)

— Зверніть увагу ще раз на записані нами числа. Що ви помітили? (Усі числа двоцифрові, тільки число 4 — одноцифрове.)

— Чим відрізняються двоцифрові числа від одноцифрових? (У записі двоцифрових чисел використовуємо дві цифри.)

— Чи зміниться щось у числі 26, якщо змінити позицію цифр (тобто 26 зміниться на 62)? (Зміниться кількість одиниць і десятків.)

— Який висновок можна зробити? (Одна і та сама цифра у записі числа набуває різних значень залежно від своєї позиції.)

— Дивлячись на записи каліграфічної хвилинки, чи можемо здогадатися, яка тема нашого уроку? (Припущення учнів.)

— Сьогодні на уроці ми повторимо числа від 1 до 100, їх позиційний запис, продовжимо роботу над складанням та розв'язуванням задач і виразів.

2. Мотивація навчальної діяльності (з використанням прийому «Мікрофон»)

— А для чого нам потрібно знати нумерацію чисел? (Відповіді учнів.)

3. Опрацювання навчального матеріалу

1) Математичний диктант.

(Двоє учнів працюють біля дошки. Наприкінці роботи проводиться взаємоперевірка.)

- Запишіть число, у якому 6 дес. 8 од. (68)
- Запишіть число, у якому 3 дес. 5 од. (35)
- Запишіть число, яке передує числу 29. (28)
- Запишіть число, у якому 6 одиниць, а десятків на 2 менше. (46)
- Запишіть число, у якому 7 десятків. (70)
- Запишіть найбільше двоцифрове число. (99)
- Запишіть найменше одноцифрове число. (1)
- Запишіть наступне до числа 38. (39)

2) Фізкультхвилинка.

3) Робота за підручником (с. 3–4).

— Ми продовжуємо подорож на човні. Над нами літають птахи. Яких птахів можемо побачити біля нашого човна? (Чайок)

— Чому чайок? Що ви про них знаєте?

Повідомлення «Довідкового бюро»

Птах завбільшки з галку або трохи менше. Розмір крила 21,5–23,75 см. У річному віці довжина тіла до 35 см, вага 180–225 г. Відрізняється своїм чорно-білим забарвленням і тупими крилами. Верх тіла — з сильним металевим зеленим, бронзовим і пурпуровим блиском; груди чорні; боки тіла, черево і боки голови білі; на голові — хохол з дуже вузького і довгого пір'я. У літньому вбранні горло та воло чорні, у зимовому помітна велика домішка білого пір'я. Дзьоб чорний; око темно-буре; чотирипалі малинові ноги.

З чайками пов'язують безліч погодних прикмет. Раніше моряки помічали: якщо чайка сідає на щоглу корабля або ж на воду, то погода стане гарною і можна пускатися в плавання, а якщо чайки з пронизливим криком бродять по обмілинах або ж прибережному камінню, незабаром буде шторм.

— А чи знаєте ви, що чайками називають не тільки птахів, але й козацькі човни? Що ви про них знаєте?

Повідомлення «Довідкового бюро»

Човен у вигляді величезної видовбаної колоди (з верби або липи), по бортах обшитої дошками. Довжина чайок сягала 20 м, ширина — 4. На борту очеретовий пояс, який захищав при обстрілі й від затоплення. На чайках було два стерна, спереду і ззаду, щоб не треба було повертати; була й щогла для вітрил, але козаки надавали перевагу веслам. З кожного боку чайки мали по 10–20 весел. Крім веслярів на човні могли розміститися 50–70 озброєних козаків та 2–6 фальконетів (гармати калібром 30 мм), порох, свинець, ядра, харчові продукти. У будівництві чайок брали участь до 60-ти майстрів. На її спорудження йшло два тижні. Назва походить від птаха чайки і підкреслює легкість, швидкість і маневреність човна. Назва «чайка» походить від татарського «каїк», тобто «круглий човен».

— Чайки принесли завдання у конвертах. Оберіть завдання для груп за кольором картки. (Групи можуть обрати одне або більше завдань для виконання, зважаючи на рівень навчальних досягнень.)

Диференційована робота

1-й конверт — с. 3, № 1; 2; 3 (усно з коментуванням).

2-й конверт — с. 3, № 4 (самостійна робота із наступною самоперевіркою за записом на дошці).

3-й конверт — с. 3, № 5; 6 (з використанням прийому «Мікрофон»).

4-й конверт — с. 4, № 8 (розв'язування задач у міні-групах з використанням прийому «Два — чотири — всі разом»).

а) Повторення структурних елементів задачі.

б) Складання та розв'язування задач різного типу (1 — на зменшення, 2 — на знаходження суми).

5-й конверт — с. 4, № 9 (розв'язування логічної задачі в парах з використанням прийому «Навчаючи — вчусь»).

Птахи: качки — 30, гуси — 20.

Відповідь: $30 + 20 = 50$.

Господар виростив 50 птахів. (Задача на знаходження суми.)

Птахів — 50, кролів — 40.

Відповідь: $50 - 40 = 10$.

Господар виростив птахів на 10 більше, ніж кролів. (Задача на різницеве порівняння.)

— А яких ще водоплавних птахів України ви знаєте?

Повідомлення «Довідкового бюро»

Водоплавні птахи, як свідчить сама їхня назва, добре плавають, а багато із них ще й пірнають. У зв'язку із цим у водоплавних птахів між пальцями ніг є перетинки, а самі ноги відсунуті далеко назад. По землі більшість із цих птахів рухається повільно й незграбно. Пір'я у водоплавних птахів не намокає. До водоплавних належить багато птахів. Це всім відомі качки, гуси й лебеді. В Україні зустрічається 41 вид качок, 14 видів гусей, 3 види лебедів.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Домашнє завдання

С. 4, № 10; 11.

2. Рефлексія

- Чого навчились на уроці? Які поняття повторили?
- Як знайти суму чисел; різницю чисел?
- Назвіть структурні елементи задачі.
- Що особливо сподобалось на уроці?
- Що нового дізналися?
- Чи досягли ви успіху під час роботи в парах, групах? Що цьому сприяло?

УРОК 2. ПОСЛІДОВНІСТЬ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ. СПОСІБ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧАСТИНАМИ. ПРОСТІ ЗАДАЧІ НА ЗНАХОДЖЕННЯ СУМИ ТА РІЗНИЦІ ДВОХ ЧИСЕЛ. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ

Дата _____

Клас _____

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** актуалізувати знання учнів з теми «Нумерація чисел у межах 100»; сприяти розумінню школярами понять «позиційний принцип запису числа», «розрядний склад числа»; навчати правильного запису чисел у межах 100, додавати та віднімати числа частинами; повторити структурні елементи задачі; вдосконалювати вміння складати та розв'язувати задачі за малюнком, креслити відрізки; розвивати критичне мислення, вміння виділяти головне;
- **формування ключових компетентностей:**
  - уміння вчитися:** розвивати вміння організовувати своє робоче місце, планувати власні дії, оцінювати свою роботу та діяльність однокласників; розвивати пізнавальний інтерес;
  - комунікативної:** розвивати математичне мовлення, вміння доводити власну думку, правильно формулювати висловлювання з використанням математичних термінів;
  - соціальної:** розвивати вміння продуктивно працювати в парах, групах, виявляти ініціативу, докладати власних зусиль для досягнення спільного результату;
  - громадянської:** розширити знання учнів про професію листоноші; виховувати повагу до людей цієї професії.

Тип уроку: комбінований.

Основні терміни і поняття: позиційний принцип запису числа; розрядний склад числа.

Міжпредметні зв'язки: літературне читання, українська мова.

Обладнання: таблиці з відповідями, прикладами; малюнки казкових героїв — kota Матроскіна та песика Шарика; малюнки із зображеннями листоноші та пам'ятника листоноші.

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав уже дзвінок,
Починається урок.
На уроці ти працюй,
Гарно думай та рахуй.

2. Актуалізація опорних знань

1) Усні обчислення.

— Сьогодні урок ми проведемо з нашими улюбленими героями. А якими, ви дізнаєтесь, якщо розв'яжете приклади. (Розв'язування прикладів у групах.)

$50 + 26 =$	$58 - 8 =$
$40 + 8 =$	$49 - 4 =$
$35 + 2 =$	$54 - 10 =$
$24 + 4 =$	$14 - 4 =$
$71 + 1 =$	$53 - 50 =$

Відповіді: 76, 48, 37, 28, 72, 50, 45, 44, 10, 3.

— Запишіть відповіді у порядку зростання. (3; 10; 28; 37; 44; 45; 48; 50; 72; 76)

— Скільки десятків та одиниць у кожному числі? (З використанням прийому «Мозковий штурм».)

— Яке число «зайве»? (Число 3, бо воно одноцифрове.)

2) *Каліграфічна хвилинка.*

— Цифра 3 сьогодні — героїня каліграфічної хвилинки. (*Учні пишуть рядок цифри 3.*)

— Охарактеризуйте це число. (*Одноцифрове, сусіди — 2 і 4, склад числа — 1 і 2; 2 і 1.*)

— Перегорнувши таблички, ми побачимо наших гостей — казкових героїв кота Матроскіна та песика Шарика.

— З якого мультфільму ці казкові герої?

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повідомлення теми та мети уроку (з використанням прийому «Мозковий штурм»)

— Наші герої принесли конверти з завданням.

1-й конверт — розв'язані приклади.

$$6 + 2 = 8$$

$$7 - 3 = 4$$

$$6 + 1 + 1 = 8$$

$$7 - 1 - 1 - 1 = 4$$

— Який висновок можна зробити? (*Відповіді учнів. Числа можна додавати та віднімати частинами.*)

2. Мотивація навчальної діяльності (з використанням прийому «Мікрофон»)

— А для чого нам потрібно знати, що числа можна додавати та віднімати частинами? (*Відповіді учнів.*)

3. Опрацювання навчального матеріалу

1) *Розв'язування задач (фронтальна робота).*

2-й конверт — задачі.

Задача 1. (Один учень працює біля дошки.)

У листоноші Печкіна 56 газет і 32 журнали. Скільки всього газет та журналів у Печкіна?

Розв'язання:

$$56 + 32 = 88 \text{ (газет і журналів)}$$

Відповідь: 88 газет та журналів у Печкіна.

— Як до 56 додати 32? (*Треба розкласти 32 на розрядні доданки, а саме 30 і 2, та додати частинами.*)

— Який тип задачі? (*На знаходження суми.*)

Задача 2. (Один учень працює біля дошки.)

У Печкіна 56 газет і 32 журнали. Чого більше і на скільки?

Розв'язання:

$$56 - 32 = 24 \text{ (газети)}$$

Відповідь: на 24 газети більше.

— Як від 56 відняти 32? (*Треба розкласти 32 на розрядні доданки, а саме 30 і 2 та відняти частинами.*)

— Який тип задачі? (*На різницеве порівняння.*)

— Який висновок можна зробити? (*Використання прийому «Мозковий штурм».*) (*Відповіді дітей.*)

Повідомлення «Довідкового бюро»

Доки не винайшли електронної пошти, величезну роль відігравали люди, які доставляли листи. Вісники, які перевозили письмові або усні послання, з'явилися ще за античних часів у Стародавньому Єгипті. Єдиний у світі пам'ятник листоноші було зведено у закарпатському селі Тур'ї Ремети Перечинського району в середині XIX століття. Щодня листоноша, якого тоді шанобливо називали «послом», долав 60 кілометрів, доставляючи землякам з Ужгорода газети, листи, грошові перекази. Шлях пролягав через гори,

струмки і річки. Посол не раз зустрічав ведмедів і рисей, але завжди вчасно приносив пошту. Якось його все ж спіткала біда. За однією з легенд, листоноша провалився під кригу і втонув, а за іншою, він усе ж таки піднявся з крижаної води і прибув до села, але потім помер від запалення легень. А ось у райцентрі міста Перечин, що розташовано за кілька кілометрів від села, 2004 року було встановлено справжній пам'ятник Федорові Фекеті.

Пошта відіграє важливу роль у розвитку людського суспільства. Адже поштовий зв'язок був і залишається найдоступнішим і найпоширенішим засобом зв'язку для населення України. Про це свідчить величезна кількість поштових відправлень. Говорити про пошту можна багато, адже її послугами користується все цивілізоване людство.

2) Фізкультхвилинка.

3) Робота за підручником (с. 4–5).

— Ми продовжуємо працювати над темою уроку. А ось і наступні конверти від наших друзів з Простоквашино.

3-й конверт — с. 5, № 14 (робота в міні-групах з використанням прийому «Два — чотири — всі разом»).

4-й конверт — с. 5, № 15 (самостійна робота із наступною взаємоперевіркою).

5-й конверт — с. 5, № 16; 19 (самостійна робота із наступною самоперевіркою за записом на дошці).

6-й конверт — с. 5, № 17 (робота з геометричним матеріалом самостійно з подальшим коментуванням).

7-й конверт — с. 5, № 18 (порівняння чисел з використанням прийому «Мікрофон»).

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Домашнє завдання

С. 6, № 20; 21.

2. Рефлексія

- Чого навчились на уроці? Які поняття вивчили?
- Як знайти суму чисел; різницю чисел?
- Назвіть структурні елементи задачі.
- Що особливо сподобалось на уроці?
- Чи досягли ви успіху під час роботи в парах, групах? Що цьому сприяло?
- Що нового дізналися?

Самооцінювання результатів навчальної діяльності учнів (з використанням методу «Світлофор настрою»)

- Я все зрозумів на уроці і можу пояснити іншим.
- Я зрозумів тему, але мені ще потрібна допомога.
- Було важко. Я не все зрозумів до кінця.

Дата _____

Клас _____

УРОК 3. ПРОСТІ ЗАДАЧІ НА РІЗНИЦЕВЕ ПОРІВНЯННЯ. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ

Мета:

- **формування предметних компетентностей:** актуалізувати знання учнів з теми «Нумерація чисел у межах 100»; сприяти розумінню школярами понять «типи задач», «назви чисел при додаванні та відніманні»; повторити структурні елементи задачі; вдосконалювати вміння складати та розв'язувати задачі за малюнком, креслити відрізки; розвивати критичне мислення, вміння виділяти головне;
- **формування ключових компетентностей:**
  - уміння вчитися:* розвивати вміння організувати своє робоче місце, планувати власні дії, оцінювати свою роботу та діяльність однокласників; розвивати пізнавальний інтерес, самостійність мислення; формувати гнучкість і точність думки; розвивати увагу та пам'ять; формувати вміння перевіряти, слухати, думати;
  - комунікативної:* розвивати математичне мовлення, вміння доводити власну думку, правильно формулювати висловлювання з використанням математичних термінів; учити учнів на основі своїх знань знаходити розв'язок задачі;
  - соціальної:* вчити дітей, опираючись на отримані знання, самостійно працювати, працювати в парах, групах, виявляти ініціативу, докласти власних зусиль для досягнення спільного результату;
  - інформаційної:* розширити знання учнів про винаходи людства (*велосипед*).

Тип уроку: комбінований.

Основні терміни і поняття: типи задач, задачі на збільшення, зменшення, на різницеve порівняння, назви чисел при додаванні та відніманні.

Міжпредметні зв'язки: музичне мистецтво, українська мова.

Обладнання: малюнки із зображенням Капітошки, хмарок, дощових крапель; аудіо-запис «Пісня Капітошки»; відеозапис про різні види велосипедів.

ХІД УРОКУ

І. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Дзвоник всім нам дав наказ:
До роботи швидше в клас!
Біля парти станем чемно —
Хай лине час не даремно.
Будемо уважні й старанні всі —
Сядемо рівненько на місця свої.

2. Актуалізація опорних знань

Звучить аудіозапис «Пісня Капітошки». На дошці — ілюстрація з мультфільму.

— Кого ви бачите на дошці? (*Капітошку*)

— Капітошка приніс із собою дощові крапельки. Кожна крапелька — це завдання.

1) Фронтальна робота.

1-ша крапелька

- Назвіть числа при додаванні.
- Назвіть числа при відніманні.
- Як знайти невідомий доданок?
- Як знайти невідомий від'ємник?
- Як знайти невідоме зменшуване?
- На дошці записані приклади: $7 + 2$; $7 - 2$; $10 - 7$; $7 - 7$; $2 + 5$; $5 + 2$; $10 - 3$; $9 - 7$; $1 + 7$; $8 - 7$. Розв'яжіть приклади, в яких від'ємник 7.

2) Каліграфічна хвилинка.

2-га крапелька

— Цифра 4 сьогодні — героїня каліграфічної хвилинка. (Учні пишуть рядок цифри 4.)

— Охарактеризуйте це число. (Одноцифрове, сусіди — 3 і 5, склад числа — 1 і 3; 2 і 2; 3 і 1.)

— Запишіть сусідів числа 4. Це наш другий рядочок каліграфічної хвилинка.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Повідомлення теми та мети уроку (з використанням прийому «Мозковий штурм»)

3-тя крапелька

— Зверніть увагу на дошку. З однієї хмарки впало 10 крапельок, а з другої — 4. З якої хмарки крапельок упало більше і на скільки?

— Що я вам зараз розповіла? (Задачу)

— Доведіть, що це задача. (Бо є умова і питання.)

— Повторіть умову задачі. (З однієї хмарки впало 10 крапельок, а з другої — 4.)

— Повторіть питання задачі. (З якої хмарки крапельок упало більше і на скільки?)

— Якою дією розв'яжемо задачу? (Відніманням)

— Чому відніманням? (Бо потрібно дізнатися, на скільки більше. Отже, від більшого числа віднімаємо менше.)

— Пригадайте тип таких задач. (Це задача на різницеве порівняння.)

— Так, це задача на різницеве порівняння. Щоб дізнатися, на скільки одне число більше або менше від іншого, треба від більшого числа відняти менше.

2. Мотивація навчальної діяльності (з використанням прийому «Мікрофон»)

— А чи знадобляться нам ці знання у житті? (Відповіді учнів.)

3. Фізкультхвилинка

4. Опрацювання навчального матеріалу

1) Математичний диктант.

4-та крапелька

(Двоє учнів працюють біля дошки. Наприкінці роботи проводиться взаємоперевірка.)

- Знайти суму чисел 10 та 8. (18)
- Знайти різницю чисел 17 та 10. (7)
- На скільки 9 більше 6? (3)
- Перший доданок 12, другий — 5. Знайти суму. (17)
- Зменшуване — 16, від'ємник — 3. Знайти різницю. (13)
- На скільки 5 менше 15? (10)
- Число 15 збільшити на 1. (16)
- На скільки треба збільшити 2, щоб отримати 12? (10)
- Сума чисел 14, перший доданок — 1. Знайти другий доданок. (13)
- Задумане число на 1 менше 12. Яке число задумали? (11)

2) Робота за підручником (с. 6–7).

5-та крапелька — с. 6, № 25 (самостійна робота із наступною самоперевіркою за записом на дошці).

6-та крапелька — с. 6, № 26 (фронтальна робота за записом на дошці).

7-ма крапелька — с. 6, № 27 (самостійна робота із наступною взаємоперевіркою).

8-ма крапелька — с. 7, № 28 (колективна робота із записом у зошиті).
9-та крапелька — с. 7, № 29 (розв'язування задачі у міні-групах з використанням прийому «Два — чотири — всі разом»).

а) Повторення структурних елементів задачі.

б) Визначення типу задачі (на зменшення).

в) Розв'язування задачі.

$16 - 6 = 10$ (кг) — маса триколісного велосипеду.

— Яка загальна маса триколісного та двоколісного велосипедів?

Повідомлення «Довідкового бюро», перегляд відео про різні види велосипедів

Велосипед — це транспортний засіб, який приводить у рух сила людських м'язів, що передається на ведуче колесо. Зазвичай велосипеди мають два колеса; бувають також триколісні велосипеди та інші, екзотичніші — одноколісні, чотириколісні тощо.

Нині у світі використовується понад мільярд велосипедів; таким чином велосипед — найрозповсюдженіший транспортний засіб. Він став таким завдяки низькій вартості (включно з вартістю експлуатації), невеликим вазі і розмірам, відсутності потреби в пальному та елементах безпеки. У розвинутих країнах велосипеди набувають популярності завдяки спортивному навантаженню та екологічній чистоті. Хто винайшов велосипед? Точної відповіді на це запитання до цих пір не знайшли.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Домашнє завдання

С. 7, № 30; 31.

2. Рефлексія (з використанням прийому «Світлофор настрою»)

- Чого навчились на уроці? Які поняття повторили?
- Як називаються числа при додаванні; при відніманні?
- Які типи задач повторили?
- Назвіть структурні елементи задачі.
- Що особливо сподобалось на уроці?
- Що нового дізналися?
- Чи досягли ви успіху під час роботи в парах, групах? Що цьому сприяло?